

SUOMEN TOINEN HUUMEAALTO

Laittomien huumeiden, etenkin kannabiksen käyttö levisi Suomeen 1960-luvun jälkipuolella. Tämän ensimmäisen huumeaallon laannuttua 1970-luvun alussa huumeiden käyttö pysyi vähäisenä halki 1970- ja 1980-luvun (Hakkarainen 1992, 58–97). Tällä vuosikymmenellä käyttö on kuitenkin lisääntynyt tavalla, joka antaa aiheen puhua Suomen toisesta huumeaallost.

Stakesin Alkoholipoliittinen tutkimusyksikkö teki syys-lokakuussa 1998 maan 15–69-vuotiasta väestöä koskevan tutkimuksen huumeiden käytöstä ja huumeita koskevista mielipiteistä. Aineiston keruusta vastasi Tilastokeskus. Esittelemme seuraavassa tutkimuksen keskeiset tulokset. Tarkastelemme huumeiden käytön yleisyyttä syksyllä 1998 sekä 1990-luvulla tapahtuneita muutoksia huumeiden käytössä ja niitä koskevissa mielipiteissä. Vertailukohteena ovat kahden aieman koko väestöä koskeneen postikyselyn tulokset (Kontula & Koskela 1992; Kontula 1997). Aineiston ja tulosten yksityiskohtaisempi erittely jää myöhemmin ilmestyvään tutkimusraporttiin (Partanen & Metso 1999).

TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Yksi tutkimuksen tavoite oli vertailla aineiston hankintamenetelmän vaikutusta tuloksiin. Tämän vuoksi tutkimus suoritettiin sekä postikyselyinä että puhelinhaastatteluina. Tutkimuksen kohteena olivat 15–69-vuotiaat suomalaiset, joista postikyselyyn poimittiin 3 250 hengen ja puhelinhaastatteluun 550 hengen otos satunnaisotannalla väestön kes-

kusrekisteristä jättäen sivuun laitoksissa asuvat ja ilman vakinaista asuntoa olevat. Käyttökelpoisia vastauksia saatiin postikyselyssä 2 143 ja puhelinhaastatteluissa 425, joten vastausprosentiksi tuli postikyselyssä 65,9 ja puhelinhaastatteluissa 77,2. Vertailut väestörekisterin tietoihin osoittivat, että naiset vastasivat postikyselyssä miehiä ahkerammin: heidän vastausprosenttinsa oli 71,6, kun se miehillä oli 59,1 (puhelinhaastattelussa merkittävää eroa ei ollut). Sen vuoksi esitämme tulokset miesten ja naisten osalta erikseen. Koko väestöä edustavat luvut saadaan tarvittaessa näiden keskiarvona, sillä iän ja asuinpaikan suhteen otokset edustavat varsin hyvin tutkimuksen perusjoukkoa.

Postikyselyn ja puhelinhaastattelujen antamat tiedot olivat kauttaaltaan varsin samankaltaiset. Siten esimerkiksi postikyselyssä saatiin kannabiksen kokeilijoiden tai käyttäjien osuudeksi 9,4 prosenttia ja puhelinhaastatteluissa 11,0 prosenttia. Ero ei ole tilastollisesti merkitsevä, ja muutkin eroavuudet aineistojen välillä näyttävät mahtuvan otantavaihtelun rajoihin. Sen vuoksi postikyselyn ja puhelinhaastattelujen antamat tiedot on seuraavassa yhdistetty.

HUUMEIDEN KÄYTÖN YLEISYYS

Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät huumeiden käytön yleisyyttä eli prevalenssia kuvaavat tunnusluvut ja verrattu niitä aiemmissa tutkimuksissa saatuihin tietoihin. Aineistojen ikärajat poikkeavat hieman toisistaan, mutta sen vaikutus tuloksiin on mitättömän pieni.

Taulukko 1. Huumeiden tarjontaa ja käyttöä kuvaavia prevalenssilukuja (%) vuosina 1992, 1996 ja 1998

vuosi vastaajia	miehet			naiset		
	1992 %	1996 %	1998 %	1992 %	1996 %	1998 %
tarjottu huumeita						
joskus	18,6	22,1	28,0	11,0	13,7	16,2
vuoden sisällä	..	6,5	9,4	..	4,0	5,5
käyttänyt huumeita						
elinaikana	7,4	10,9	12,4	4,5	5,9	8,0
vuoden sisällä	1,8	..	3,4	0,7	..	2,3
kuukauden sisällä	0,5	..	1,3	0,4	..	0,7
käyttänyt kannabista						
elinaikana	6,2	9,7	12,1	3,8	4,9	7,6
vuoden sisällä	1,8	2,2	3,0	0,7	1,6	2,1
kuukauden sisällä	0,5	0,6	1,2	0,4	0,4	0,7
käyttänyt liimaa ym.						
elinaikana	1,0	..	2,7	0,2	..	1,3
käyttänyt uni- tai rauhoittavia lääkkeitä päihteenä						
elinaikana	3,2	3,6	5,0	2,4	2,8	4,5

Lähteet: Huumekysely 1998; Kontula 1997

Vertailun tulos on selkeä: laittomien huumeiden tarjonta ja käyttö sekä myös uni- ja rauhoittavien lääkkeiden ja liimojen ym. käyttö päihtymiseen ovat lisääntyneet selvästi vuoden 1992 jälkeen.

Huumeiden käytössä tai kokeilussa on lähes aina ollut kyse kannabiksesta. Aineistossa on vain 6 kovia huumeita ja yksi sieniä käyttänyttä, jotka eivät ole koskaan kokeilleet kannabista. Amfetamiinin käytöstä kertoi kaikkiaan 26 vastaajaa, heistä 5 viimeksi kuluneen vuoden ja 2 viimeksi kuluneen kuukauden sisällä. Kokaiinia kertoi joskus käyttäneensä 16, LSD:tä 13, ekstaasia 13, heroïnia 8 ja huumaavia sieniä 8 vastaajaa. Nämä olivat useimmiten yli vuoden takaisia kokemuksia, ja luvut ovat niin pieniä, ettei niiden varassa voi tehdä tilastollisia yleistyksiä.

Lukuja tarkasteltaessa on syytä muistaa, että ne eivät tavoita kaikkea huumeiden käyttöä ja esittävät sen laajuuden todellista pienempänä. Otannan ulkopuolelle jääneiden ja vastaamatta jättäneiden keskuudessa käytön voi olettaa olevan keskimääräistä yleisempää, ja vastanneetkin ovat saattaneet salata tai unohtaa omia käyttökertojaan. Nämä ovat kysely- ja haastatteluaineiston väistämättömiä heikkouksia. Niistä huolimatta aineisto soveltuu kuvaamaan huumeiden, käytännössä siis pääasiassa kannabiksen käytön leviämistä normaaliväestön keskuudessa. Tämä antaa kuvan kannabiksen sosiokulttuurisen aseman muuttumisesta.

Rajoitummekin seuraavassa tarkastelemaan kannabiksen käytössä tapahtuneita muutoksia. Niistä kannabista joskus käyttä-

Taulukko 2. Kannabiksen ensikokeilut vuosina 1965–1998

	1965–72	1973–77	1978–82	1983–87	1988–92	1993–98	yht.
lukumäärä	32	8	24	32	49	95	240
lukumäärä/ vuosi	4,0	1,6	4,8	6,4	9,8	15,8	7,1
iän mediaani	17	20	19	18	18	18	18
alle 18-vuotiaita, %	62,5	0,0	25,0	46,9	38,8	46,3	43,3

neistä, jotka ilmoittivat myös käyttökertojen lukumäärän ($n = 237$), 64 prosentilla oli kertoja alle 5 ja 76 prosentilla alle 10. Kannabiksen käytön yleisyyttä koskevissa luvuissa on siis valtaosalta kyse muutamasta kokeilusta, jotka eivät ole johtaneet säännöllisempään käyttöön.

KANNABISKOKEILUJEN ALOITTAMINEN

Kannabista joskus käyttäneiltä kysyttiin ikää ensimmäisellä käyttökerralla. Tämän perusteella voitiin määrittää ensi käytön ajankohta. Tulokset on esitetty ajallisesti jaksoteltuina taulukossa 2. Siitä käyvät ilmi ensikokeilujen, siis kannabiksen käytön insidenssin, kasvautuminen ensimmäiseen huumeaaltoon, joka kesti 1960-luvun puolivälistä 1970-luvun alkuun, niiden laantumisen 1970-luvun aikana ja vähittäinen lisääntyminen 1970-luvun lopulta alkaen. Tämä vastaa hyvin kuvaa, jonka Pekka Hakkarainen (1992, 58–97) on esittänyt nojautuen aiempien asevelvollis- ja koululaiskyselyjen tuloksiin. Lukuja tarkasteltaessa on tarpeen muistaa, että aiempien tutkimusten mukaan vastaajilla on taipumus unohtaa tai salata etenkin kauempana menneisyydessä tapahtunutta huumeiden käyttöä (Partanen 1994; Johnson & al. 1998); taulukossa ensimmäinen huumeaalto siis näyttyy todellista matalampana. Taulukkoon 2 on kirjattu myös kokeilijoiden iän (vaihteluväli 12–38 vuotta) mediaani ja alle 18-vuotiaiden osuus kunkin ajanjakson ensikäyttäjistä.

Nämä tiedot eivät viittaa siihen, että kannabiksen kokeilijat olisivat merkittävästi nuorentuneet. Alle 18-vuotiaiden osuudet eri ajanjaksoina poikkeavat kylläkin tilastollisesti merkitsevästi toisistaan ($\chi^2 = 15.11$, $df = 5$, $p = .01$). Tämä näyttää aiheutuvan siitä, että nuoria kokeilijoita on ollut keskimääräistä enemmän 1960-luvun ja 1990-luvun huumeaaltojen aikana, mutta vain vähän rauhallisemmalla 1970-luvulla.

KANNABISKOKEILUJEN LAAJENEMINEN

Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että kannabiksen kokeilu on ollut selvästi yleisintä pääkaupunkiseudulla asuvien nuorten, naimattomien, yksin asuvien ja pitemmälle koulutettujen keskuudessa (Kontula & Koskela 1992, 53–60, 70–74; Partanen 1994, 401–404; Hakkarainen & al. 1996, 140). Nämä ovat muodostaneet suomalaisten huumekuvioiden ydinjoukon, jonka seikkailevaan elämäntyyliin kuuluvat – kenties kannabiskokeiluja keskeisempänä asiana – runsas alkoholin käyttö ja ravintolaelämä.

Nyt kootun aineiston valossa tämä kuva pätee edelleen. Mutta aineisto antaa myös mahdollisuuden tarkastella, missä määrin kannabiskokeilut ovat leviämässä tämän ydinjoukon ulkopuolelle. Taulukossa 3 on esitetty kannabiskokeilujen yleisyys eräissä väestöryhmissä vuosina 1998 ja 1992 ja näiden osamääränä prevalenssin suhteellinen muutos. Satunnaisvaihtelun vaikutusten lieventämi-

Taulukko 3. Kannabiksen elinikäisprevalenssin muutos eri väestöryhmissä 1992–1998 (18–69 -vuotias väestö)

	prevalenssi (%)		suhteellinen lisäys
	1998	1992	
ikä			
18–24	21,8	10,2	2,14
25–29	22,8	10,9	2,08
30–34	11,3	9,0	1,26
35–39	11,4	5,8	1,97
40–69	3,6	1,6	2,25
lääni			
Uudenmaan	15,7	9,4	1,67
Turun ja Porin	10,9	3,1	3,51
Hämeen	8,7	5,2	1,67
Kymen + Mikkelin	8,4	4,4	1,91
P-Karjalan + Kuopion	4,6	2,1	2,19
K-Suomen + Vaasan	6,9	3,4	2,03
Oulun + Lapin	4,9	2,4	2,04
sosiaaliryhmä			
ylemmät toimihenkilöt	9,1	6,5	1,40
alemmat toimihenkilöt	7,2	4,8	1,50
työntekijät	9,2	4,4	2,09
yrittäjät (ei maanviljelijät)	15,0	3,9	3,85
ei työssä	7,1	6,6	1,08
asuinpaikka			
Helsinki	20,2	12,0	1,68
kaupunki, 100 000+ as.	13,6	6,8	2,00
pienempi kaupunki	8,9	5,2	1,71
maaseudun taajama	6,1	2,3	2,65
muu maaseutu	2,6	1,1	2,36
peruskoulutus			
ylioppilas	13,2	8,5	1,55
peruskoulu/keskikoulu	13,1	7,3	1,79
kansa-/kansalaiskoulu	2,8	1,3	2,15
ammattikoulutus			
ammattikoulu	10,1	5,8	1,74
amatillinen opisto	6,5	4,5	1,44
korkeakoulu	12,0	9,1	1,32
ei mitään näistä	10,9	3,6	3,03

Lähteet: Huumeveys 1998; Kontulan & Koskelan vuoden 1992 aineisto

seksi – ne pyrkivät tulemaan suuriksi, kun niittäjänä on pieni prosenttiluku – tarkastelu rajoittuu verraten suuriin väestöryhmiin.

Huumeiden käyttö on yleistynyt kaikissa tarkastelluissa väestöryhmissä, mutta varsinaisena kiinnostuksen kohteena ovat suhteel-

lisen muutoksen erot kunkin muuttujan perusteella muodostettujen osaryhmien välillä. Eroja on, mutta ne eivät ole niin dramaattisia, eikä havaintoja ei ole niin runsaasti, jotta ne ylittäisivät tilastolliseen merkitsevyyteen paitisi ammattikoulutuksen mukaisessa ryhmitteilyssä. Silti on syytä panna merkkille, että prevalenssin suhteellinen muutos on johdonmukaisesti suurin niissä ryhmissä, joissa prevalenssit olivat pienimmät vuonna 1992. Suurin nousu on tapahtunut yli 40-vuotiaiden keskuudessa, Turun ja Porin läänin ohella maan itäisemmissä ja pohjoisemmissä osissa, työnteijöiden ja yrittäjien keskuudessa, maaseudulla sekä vähiten koulutusta saaneiden keskuudessa. Kokonaisuudessaan tämä viittaa siihen, että kannabiskokeilut ovat levinneet aiempaa tasaisemmin eri sosiaalisiin ryhmiin ja että ryhmien väliset suhteelliset erot ovat hieman supistuneet.

NÄKEMYKSET HUUMEISTA

Huumeet ovat lähes päivittäin esillä julkisuudessa ja vahvasti läsnä ihmisten mielissä. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että suomalaisten valtaenemmistö suhtautuu huumeisiin erittäin kielteisesti (Hakkarainen & al. 1996; Kontula 1997). Tämä näkyy myös vuoden 1998 kyselyn tuloksissa. Niiden mukaan huolta huumeiden käytöstä kannetaan entistä enemmän: miehistä 85 prosenttia ja naisista 92 prosenttia on sitä mieltä, että huumeet ovat kohtalainen tai suuri ongelma Suomessa; luvut ovat kasvaneet vuodesta 1996 muutaman prosenttiyksikön. Tosin vain vähemmistö on kohdannut huumeiden käyttöön liittyviä ilmiöitä omalla asuinalueellaan. Siellä 20 prosenttia miehistä ja 31 prosenttia naisista pitää huumeita kohtalaisena tai suurena ongelmana.

Kielteiset näkemykset huumeista rakentuvat monista aineksista. Niihin sisältyy ensinnäkin pelko huumeiden käytön seurauksista, kuten riippuvaiseksi tulemisesta ja väkivallasta. Miehistä 72 prosenttia ja naisista

79 prosenttia on sitä mieltä, että huumeita ei ole mahdollista käyttää kohtuullisesti, tavalla josta ei aiheudu ongelmia; 40 prosenttia miehistä ja 46 prosenttia naisista tuntuu jopa uskovan, että jos huumeita kokeilee edes kerran, niistä ei enää pääse eroon. Nämä luvut ovat hieman kasvaneet vuoteen 1992 verrattuna. Ajatus omakohtaisesta huumeiden kokeilemisestä on vieras lähes kaikille: vain 6 prosenttia miehistä ja 3 prosenttia naisista haluaisi kokeilla kannabista ja muutama harva vastaaja kovia huumeita, siinäkin tapauksessa, että tämä olisi laillista. Väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi pelkää joutuvansa 32 prosenttia miehistä ja 41 prosenttia naisista, kun vastaavat prosenttiluvut vuonna 1992 olivat 20 ja 23.

Kielteiset näkemykset huumeista johtavat kannattamaan tiukkaa linjaa huumeekontrollissa. Miehistä 77 prosenttia ja naisista 75 prosenttia kannattaa pelkän huumeiden käytön rankaisemista sakolla, vankeudella tai muulla tavoin, kuten yhteiskuntapalvelulla. Kannabiksen laillistamista vastustaa 85 prosenttia miehistä ja 91 prosenttia naisista ja kovien huumeiden laillistamista 95 prosenttia miehistä ja 97 prosenttia naisista. Luvut ovat pysyneet jokseenkin samalla tasolla halki 1990-luvun.

Näitä lukuja arvioitaessa on aiheellista muistaa, että valtaosalla suomalaisista ei ole edelleenkään minkäänlaista omakohtaista tuntumaa huumeiden käyttöön. Vastanneista 73 prosenttia ilmoittaa, etteivät ole koskaan kokeillut mitään huumetta, eivät tunne yhtään huumeiden käyttäjää eikä heille ole koskaan tarjottu mitään huumetta. Heidän näkemyksensä perustuvat siten lähinnä julkisuudessa esitettyihin tietoihin ja näkemyksiin. Kun vastaajia ryhmitellään sen perusteella, missä määrin he ovat joutuneet huumeiden kanssa tekemisiin, niin tuttuuden lisääntyessä näkemykset käyttöön liittyvistä riskeistä lientyvät ja mielipiteet huumeekontrollista tulevat sallivammiksi.

Tämän nojalla voisi olettaa, että huumeiden käytön laajennuttua myös vallitsevat näke-

mykset olisivat muuttuneet. Toistaiseksi tästä on vain verraten vähäisiä merkkejä. Kun vuonna 1992 hasiksen polttamista piti rangaistavana tekona 74 prosenttia miehistä ja 76 prosenttia naisista, vuonna 1998 vastaavat prosenttiluvut olivat 64 ja 65. Myös pakkohoidon kannatus on hieman vähentynyt. Vuonna 1992 61 prosenttia miehistä ja 63 prosenttia naisista halusi pakottaa kaikki huumeiden käyttäjät hoitoon, mutta vuoteen 1998 mennessä nämä luvut ovat pudonneet 50 prosenttiin miehillä ja 54 prosenttiin naisilla.

POHDINTA

Tarkastelujen pääasiallisena kohteena edellä on ollut kannabiksen kokeilukäyttö. Aineiston luonteen vuoksi emme ole lainkaan käsitelleet huumeiden käytön kaikkein ongelmallisimpia puolia: kovia tai raskaita huumeita, suonensisäistä käyttöä, terveystorjuntaa, huumeiden käytön yhteyttä sosiaaliseen syrjäytymiseen ja rikollisuuteen. Niiden tarkasteluun koko väestöön kohdistuva kyselytutkimus soveltuu huonosti. Viimeaikaiset tiedot huumerikosten määrän lisääntymisestä (Kinnunen 1998) viittaavat siihen, että nämä ongelmat ovat lisääntyneet kenties rajumminkin kuin kannabiskokeilut.

Saadut tulokset osoittavat, että 1990-luvun päättyessä olemme keskellä huumeaaltoa, joka ei toistaiseksi osoita laantumisen merkkejä. Huumeekokeilijoiden ydinjoukko koostuu edelleen etenkin pääkaupunkiseudun nuorista bailaajista, mutta kokeilut näyttävät olevan jossain määrin laajenemassa myös uusiin väestöryhmiin, joissa ne ovat aiemmin

olleet harvinaisia. Tämä on tavanomainen "trickle-down"-tyyppinen uusien tavaroiden ja kulttuuristen innovaatioiden diffuusion kaava: uutuudet leviävät keskustasta periferiaan ja ylhäältä alas pitkin sosiaalisia hierarkioita. Jossain vaiheessa laajeneminen arvatunkin laantuu ja kasvu taipuu S-käyrän muotoon markkinoiden alkaessa kyllästyä.

Huumeekokeiluja vastassa on väestön valtaenemmistön pelokas, torjuva ja kaikkeen huumeiden käyttöön kohdistuvaa tiukkaa kontrollia kannattava näkemys huumeista. Se ei toistaiseksi näytä pahemmin rakoilevan. Ainekset kulttuuriin ja moraalisiin kiistoihin ovat siis tarjolla.

Tilanne on monessa suhteessa samanlainen kuin 1960-luvun jälkipuolella. Silloin näyttämönä oli suuren muuton Suomi. Klaus Mäkelä (1978) ja Pekka Sulkunen (1980) ovat eritelleet 1960-luvun moraalista murrosta ja määrän sukupolven ilmaantumista. Huumeet eivät nousseet esiin näissä tarkasteluissa, mutta itse asiassa 1960-luvun ensimmäistä huumeaaltoa voi pitää yhtenä osana määrän sukupolven esiinnousua. Nyt näyttämönä on lamasta toipuva, edelleen kaupungistuva ja kansainvälistyvä Suomi, jonka elämään voimistuva sosiaalinen syrjäytyminen tuo uusia uhkaavia sävyjä. Ja muutokset näyttävät jälleen tapahtuvan sukupolvittain. Nyt asialla ovat määrän sukupolven lapset.

Kiitämme hyödyllisistä kommentteista kahta nimeäntöntä referee-lausunnon antajaa ja Stakesin Alkoholipoliittisen tutkimusyksikön henkilöstöä, erityisesti Heli Mustosta, Jussi Simpuraa ja Pekka Sulkusta, sekä Osmo Kontulaa vuoden 1992 huumeekyselyn aineiston luovuttamisesta vertailuja varten.

KIRJALLISUUS

Hakkarainen, Pekka: Suomalainen huumeekysely. Huumeaineiden yhteiskunnallinen paikka Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Helsinki: Alkoholitutkimussäätiö, 1992

Hakkarainen, Pekka & Laursen, Lau & Tiger-

stedt, Christoffer (eds.): Discussing drugs and control policy. Comparative studies on four Nordic countries. Helsinki: NAD Publication No. 31, 1996

Johnson, Robert A. & Gerstein, Dean R. & Rasiński, Kenneth A.: Adjusting survey estimates for response bias. An application to trends in alcohol and marihuana use. *Public Opinion Quarterly* 62

(1998): 3, 354–377

Kinnunen, Aarne: Huumausainerikollisuus ja huumausaineisiin liittyvä oheisrikollisuus. – Huumausainestrategia 1997. Taustamateriaalia huumausainepoliittisen toimikunnan mietintöön. S. 47–64. Komiteamietintö 1997:11. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 1998

Kontula, Osmo: Huumeet Suomessa 1990-luvulla. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 1997:27. Helsinki 1997

Kontula, Osmo & Koskela, Kaj: Huumeiden käyttö ja mielipiteet huumeista. Suomi ja Eurooppa vertailussa. Sosiaali- ja terveysministeriön jul-

kaisuja 8/1992. Helsinki 1992

Mäkelä, Klaus: Alkoholipoliittisen mielipideilmaston vaihtelut Suomessa 1960- ja 1970-luvulla. S. 35–82. Sosiaalipoliitikka 1977. Helsinki: Sosiaalipoliittinen yhdistys, 1978

Partanen, Juha: Märkä pilvi. Alkoholipoliitikka 59 (1994): 6, 397–411

Partanen, Juha & Metso, Leena: Raportti vuoden 1998 huumeekyselystä. (Ilmestyy)

Sulkunen, Pekka: Alkoholien kulutus ja elinolojen muutos toisen maailmansodan jälkeen. S. 129–169. Sosiaalipoliitikka 1980. Helsinki: Sosiaalipoliittinen yhdistys, 1980.

ENGLISH SUMMARY

Juha Partanen ja Leena Metso: The second drug wave in Finland (Suomen toinen huumeaalto)

The use of illegal drugs, mostly cannabis, spread to Finland in the latter part of the 1960s. When this first drug wave subsided in the early 1970s, the use of drugs remained at a low level throughout the 1970s and 1980s. In recent years, however, the situation has been changing.

In the fall 1998 The Unit for Alcohol Research at Stakes carried out, in collaboration with Statistics Finland, a mail and telephone survey on drug use which covered the whole 15–69-years old population. The data consist of 2143 responses in the mail survey and 425 responses in the telephone survey, with response rates 65.9% and 77.2% , respectively. Since their results were quite similar, the mail and telephone data were combined and compared with those of earlier surveys in the 1990s.

The comparison shows that the prevalence of all

illegal drugs, as well as the intoxicant use of sleeping pills, tranquilizers, glues and solvents, has increased considerably since 1992. Further analysis of the data was limited to cannabis, by far the most common substance used. It showed that although the core of cannabis experimenters and users still consists of young, relatively well educated people living mainly in the Helsinki area, cannabis use seems to be spreading more evenly among various social groups in the whole country.

The results on the incidence of cannabis use strongly suggest that we are now in the middle of the second drug wave, which so far shows no signs of subsiding. At the same time, the prevailing views on illegal drugs remain highly negative and repressive drug policies are supported by the overwhelming majority of the people. The elements of a cultural and moral conflict thus appear to be present. The situation is in many ways similar to the 1960s, when the 'wet generation' rebelled against their elders. Now it is the turn of their children.

KEY WORDS:

Drug abuse, illegal drugs, cannabis, attitudes, youth, adults, questionnaire, interview, survey, Finland.